

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

548. SESJA PLENARNA EKES-U, 11.12.2019–12.12.2019

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Podatki/inwestycje prywatne a cele zrównoważonego rozwoju – współpraca z Komitetem Ekspertów ONZ ds. Współpracy Międzynarodowej w Sprawach Podatkowych”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2020/C 97/01)

Sprawozdawca: **Krister ANDERSSON**

Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	24.1.2019
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	29.11.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	11.12.2019
Sesja plenarna nr	548
Wynik głosowania	129/0/2
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Polityka podatkowa ma zasadnicze znaczenie dla celów zrównoważonego rozwoju, gdyż kształtuje ona otoczenie gospodarcze dla inwestycji, zatrudnienia i innowacji, zapewniając jednocześnie rządowi dochody na finansowanie wydatków publicznych. Dodatkowe działania w zakresie dostosowania polityki i zwiększenia wiarygodności mogłyby się w dużej mierze przyczynić do zwiększenia inwestycji prywatnych i domknięcia globalnej luki inwestycyjnej, pobudzając przepływ kapitału z kapitałochłonnych państw do gospodarek rozwijających mających potrzeby inwestycyjne.

1.2. Przedsiębiorstwa dostarczają wartościowych towarów i usług w gospodarkach i są istotnym motorem inwestycji, wydajności, wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz tworzenia miejsc pracy. Ze względu na różnorodność tych organizacji i fakt, że obejmują one od MŚP po przedsiębiorstwa wielonarodowe, są one głównymi zasobami wiedzy fachowej, kreatywności i innowacji, które pomagają stawić czoła wielu wyzwaniom związanym ze zrównoważonym rozwojem.

1.3. Wysoki odsetek nieformalnej działalności gospodarczej prowadzi do wąskiej bazy podatkowej, która jeszcze bardziej ogranicza możliwości poboru podatków i nasila zakłócenia. Baza podatkowa powinna być jak najszersza, by stawki podatkowe miały jak najmniej zakłócający charakter.

1.4. EKES pragnie podkreślić, że skuteczna mobilizacja dochodów krajowych wymaga, by (1) interpretacje indywidualne prawa podatkowego były przeprowadzane w sposób otwarty i przejrzysty; (2) wprowadzono systemy zapewniające rozliczalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego i parlamentarzystów; (3) polityka podatkowa rządów oraz wydatkowanie były przejrzyste i (4) by podatki widoczne.

1.5. Sektor prywatny odgrywa ważną rolę w promowaniu równouprawnienia płci. Polityka płacowa oraz szkolenia i kształcenie w miejscu pracy są istotne dla upowszechniania równości szans obu płci z punktu widzenia awansów i rozwoju zawodowego. Możliwości związane z udziałem kobiet w światowej gospodarce są ogromne i powinny być siłą napędową wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, innowacji i wydajności.

1.6. Polityka opodatkowania gospodarki cyfrowej powinna zmierzać do promowania, a nie utrudniania wzrostu gospodarczego oraz handlu i inwestycji transgranicznych. W związku z coraz większym znaczeniem ucyfrowionych przedsiębiorstw potrzebne jest opracowanie nowej metodologii ustalania więzi podatkowej i podziału dochodów, by określić prawa do nałożenia podatku między krajami wprowadzania do obrotu i krajem, w którym siedzibę mają ucyfrowione przedsiębiorstwa wielonarodowe.

1.7. EKES jest zdania, że istotne jest, by wszelkie nowe przepisy dotyczące przydziału praw do nakładania podatków między państwami były sprawiedliwe zarówno dla małych, jak i dla dużych krajów konsumenckich, a także dla krajów rozwiniętych i rozwijających się. Wkład w formie innowacji, przedsiębiorczości itd. musi być odpowiednio nagradzany. Choć dochody z podatku od osób prawnych są niewielkie w stosunku do całkowitych dochodów podatkowych, są one istotne dla mobilizacji dochodów i finansowania potrzebnej infrastruktury, badań i rozwoju, kształcenia i opieki zdrowotnej itd.

1.8. EKES odnotowuje, że państwa członkowskie UE należą do najlepiej realizujących cele zrównoważonego rozwoju. Podkreśla, że by osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju, UE i państwa członkowskie muszą podjąć kroki w celu zapewnienia zrównoważonych systemów fiskalnych i podatkowych. Udział zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich poziomach ma zasadnicze znaczenie dla realizacji celów zrównoważonego rozwoju, gdyż społeczeństwo obywatelskie reprezentuje kluczowe zainteresowane strony we wdrażaniu Agendy 2030 i spora część potrzebnych inwestycji będzie pochodziła od sektora prywatnego.

1.9. EKES przyjmuje z zadowoleniem platformę współpracy w dziedzinie podatków, która jest wspólną inicjatywą Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i Grupy Banku Światowego, gdyż ułatwia ona interakcje między wyznaczaniem norm, budowaniem zdolności i pomocą techniczną w dziedzinie opodatkowania międzynarodowego. Uważa, że UE powinna być również członkiem tej platformy.

1.10. EKES uważa, że prowadzone przez Komitet Ekspertów ONZ ds. Współpracy Międzynarodowej w Sprawach Podatkowych prace nad opodatkowaniem i inwestycjami prywatnymi w kontekście celów zrównoważonego rozwoju mają ogromne znaczenie dla postępów w ramach globalnego dialogu oraz bardzo przyczyniają się do wzajemnego uczenia się i wymiany najlepszych praktyk. EKES podkreśla, że europejskie społeczeństwo obywatelskie musi odgrywać aktywną rolę w tej istotnej debacie międzynarodowej.

2. Wprowadzenie do inwestycji, opodatkowania i celów zrównoważonego rozwoju

2.1. W Agendzie 2030 kładzie się nacisk na 17 celów zrównoważonego rozwoju ⁽¹⁾ oraz 169 celów mających sprostać wyzwaniom środowiskowym, politycznym i gospodarczym, przed którymi stoi świat.

2.2. Osiągnięcie celów wymaga inwestycji prywatnych i dalszego dostosowania polityki inwestycyjnej i podatkowej, które jest niezbędne do promowania inwestycji, tworzenia nowych miejsc pracy i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w wymiarze globalnym. OECD wykonała już pewne istotne prace w tej dziedzinie, takie jak projekt dotyczący *erozji bazy podatkowej i przenoszenia zysków (BEPS)* ⁽²⁾ oraz inicjatywa „*spójność polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju*” (2018 r.) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals>

⁽²⁾ <http://www.oecd.org/tax/beps/>

⁽³⁾ <http://www.oecd.org/publications/policy-coherence-for-sustainable-development-2018-9789264301061-en.htm>

2.3. Polityka podatkowa ma zasadnicze znaczenie dla celów zrównoważonego rozwoju, gdyż kształtuje ona otoczenie gospodarcze dla inwestycji, zatrudnienia i innowacji, zapewniając jednocześnie rządowi dochody na finansowanie wydatków publicznych. Dodatkowe działania w zakresie dostosowania polityki i zwiększenia wiarygodności mogłyby się w dużej mierze przyczynić do zwiększenia inwestycji prywatnych i domknięcia globalnej luki inwestycyjnej, pobudzając przepływ kapitału z kapitałochłonnych państw do gospodarek rozwijających się mających potrzeby inwestycyjne.

2.4. Przeciwdziałanie unikaniu opodatkowania i zmniejszanie konkurencji podatkowej na poziomie światowym ma duże znaczenie dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju. W czasach oszczędności i ograniczeń budżetowych spadek dochodów z opodatkowania przedsiębiorstw wywiera niekorzystny wpływ na stabilność systemów ochrony socjalnej i może prowadzić do regresywnego opodatkowania, jeśli obciążenie podatkowe zostanie przeniesione na konsumentów i pracowników o niskich dochodach.

2.5. Kraje rozwijające się, które najbardziej potrzebują zasobów, wciąż mają trudności ze ściąganiem podatków. W krajach rozwijających się wkład z podatków dochodowych od osób fizycznych jest często bardzo niski – zaledwie kilka procent PKB, podczas gdy w krajach rozwiniętych stanowią one znaczną część dochodów podatkowych, zwłaszcza jeżeli uwzględni się składki na ubezpieczenie społeczne.

2.6. Bardzo istotny jest również sposób pobierania i wykorzystywania dochodów podatkowych. Należy zaznaczyć, że niektóre kraje, szczególnie afrykańskie, wykorzystują 25–35 % więcej nakładów w sektorze kształcenia i opieki zdrowotnej, by wyprodukować tyle samo co bardziej zaawansowane i wydajne kraje⁽⁴⁾. Ważne jest zatem zapewnienie, by wydatki publiczne były racjonalne pod względem kosztów.

3. Opodatkowanie jako instrument ochrony środowiska

3.1. Stworzenie spójnych ram i planu wdrażania w dziedzinie opodatkowania dotyczącego wykorzystania zasobów naturalnych pomogłoby w realizacji kilku celów zrównoważonego rozwoju związanych z ochroną klimatu. By przeciwdziałać zmianie klimatu (cel nr 13)⁽⁵⁾ i ochronić ekosystemy w oceanach i na lądzie (cele nr 14 i 15)⁽⁶⁾, można by zastosować politykę podatku ekologicznego. Wpływając na strukturę cenową nakładów, można wykorzystać politykę podatkową do promowania przystępnej cenowo czystej energii (cel nr 7)⁽⁷⁾ i pobudzić do odpowiedzialnego wykorzystywania wspólnych zasobów naturalnych (cel nr 12)⁽⁸⁾.

3.2. Z gospodarczego punktu widzenia celem podatku na ochronę środowiska jest skorygowanie efektów zewnętrznych, czyli sytuacji, w których zanieczyszczający mogą przenieść koszty szkód w środowisku na społeczeństwo. Jednym z przykładów są emisje gazów cieplarnianych. Bardzo korzystne byłoby włączenie społeczeństwa obywatelskiego i przedsiębiorstw w proces opracowywania tego rodzaju podatków, gdyż dzięki temu strategię polityczne wzmacniające rami regulacyjne dostosowałyby zachęty dla sektora prywatnego do celów publicznych⁽⁹⁾.

3.3. Przykładem kombinacji polityk w dziedzinie opodatkowania mogłoby być stopniowe wycofanie dotacji do nieefektywnego paliwa kopalnego (cel nr 12.C)⁽¹⁰⁾. Przyniosłoby to znaczne oszczędności budżetowe rządowi, zmniejszając również atrakcyjność tego rodzaju paliwa dla przedsiębiorstw i konsumentów. Jeżeli oszczędności zostaną przeznaczone na

⁽⁴⁾ <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8325/wps3645.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁽⁵⁾ Cel nr 13 – Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianie klimatu i jej skutkom.

⁽⁶⁾ Cel nr 14 – Ochrona i zrównoważone wykorzystywanie oceanów, mórz i zasobów morskich; cel nr 15 – Ochrona, odnowa i promowanie zrównoważonego wykorzystania ekosystemów lądowych, zrównoważona gospodarka leśna, zwalczanie pustynnienia oraz zatrzymanie i odwrócenie procesu degradacji gruntów i utraty różnorodności biologicznej.

⁽⁷⁾ Cel nr 7 – Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie.

⁽⁸⁾ Cel nr 12 – Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji.

⁽⁹⁾ Więcej informacji na ten temat w ICC „Business Charter for Sustainable Development – Business Contributions to the Sustainable Development Goals”, <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2015/09/ICC-Business-Charter-for-Sustainable-Development-Business-contributions-to-the-UN-Sustainable-Development-Goals.pdf>.

⁽¹⁰⁾ 12 c – Racjonalizacja nieefektywnych dopłat do paliw kopalnych, które zachęcają do rozrzutnej konsumpcji poprzez usunięcie zakłóceń na rynku, stosownie do sytuacji krajowej, między innymi poprzez restrukturyzację opodatkowania i stopniowe wycofanie szkodliwych dotacji tam, gdzie one istnieją, by odzwierciedlić ich wpływ na środowisko, przy pełnym uwzględnieniu specyficznych potrzeb i warunków krajów rozwijających się oraz minimalizacji możliwego niekorzystnego wpływu na ich rozwój w sposób, który chroni ubogie i dotknięte tym wpływem społeczności.

zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w globalnym zaopatrzeniu w energię (cel nr 7.2) ⁽¹¹⁾, mogą wesprzeć powszechny dostęp do czystej energii (cel nr 7.1) ⁽¹²⁾. Jeżeli wprowadzono by dodatkowe strategie polityczne pobudzające do inwestycji w infrastrukturę czystej energii (cel nr 7.B) ⁽¹³⁾, ułatwiłoby to oddzielenie wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska (cel nr 8.4) ⁽¹⁴⁾.

3.4. Zasada dostosowania zachęt dla przedsiębiorstw do celów publicznych jest zgodna z *Programem działań z Addis Abeby* ⁽¹⁵⁾, który zachęcił przedsiębiorstwa do przyjęcia podstawowego modelu biznesowego uwzględniającego wpływ ich działalności na środowisko, społeczeństwo i sprawowanie rządów. Przedsiębiorstwa dostarczają wartościowych towarów i usług w gospodarkach i są głównym motorem inwestycji, wydajności, wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz tworzenia miejsc pracy. Ze względu na to, że przedsiębiorstwa są różnorodne i obejmują od MŚP po przedsiębiorstwa wielonarodowe, są one głównym zasobem wiedzy fachowej, kreatywności i innowacji, które pomagają stawić czoła wielu wyzwaniom związanym ze zrównoważonym rozwojem. By możliwe było osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu, sektor prywatny powinien przestrzegać kodeksu postępowania, który znacznie zwiększy zielone inwestycje oraz zmniejszy lub wyeliminuje inwestycje wywierające negatywny wpływ na środowisko.

3.5. Zważywszy, że cele zrównoważonego rozwoju są ze sobą powiązane, udział społeczeństwa obywatelskiego ma kluczowe znaczenie, by zapewnić uwzględnienie trójwymiarowego rozwoju zrównoważonego (gospodarczego, społecznego i środowiskowego) w opracowywaniu i wdrażaniu polityki. Podatki ekologiczne były tradycyjnie uważane za regresywne, czyli mające większy wpływ na gospodarstwa domowe o niskich dochodach. Istotne jest zatem zadbanie o to, by polityka pozostała zrównoważona środowiskowo.

3.6. EKES nie popiera opodatkowania o charakterze arbitralnym, które miałyby niekorzystny i nieproporcjonalny wpływ na osoby ubogie i mniej zamożne w społeczeństwie i podważyłoby kilka celów zrównoważonego rozwoju. Na przykład znaczne podwyższenie podatku od towarów i usług na obszarach, gdzie nie ma innych sensownych alternatyw, byłoby jedynie obciążeniem i nie doprowadziłoby do osiągnięcia wyznaczonych celów

3.7. EKES pragnie podkreślić rolę, jaką organizacje społeczeństwa obywatelskiego odgrywają w monitorowaniu realizacji celów zrównoważonego rozwoju, w podejmowaniu akceptowalnych społecznie działań oraz w uwypuklaniu potrzeby zmiany wskaźników ⁽¹⁶⁾.

3.8. EKES pragnie podkreślić potrzebę stworzenia odpowiednich warunków dla ukierunkowania funduszy prywatnych i publicznych na zrównoważone inwestycje długoterminowe na rzecz zrównoważonej gospodarki ⁽¹⁷⁾.

4. Opodatkowanie gospodarki nieformalnej

4.1. By sfinansować inwestycje publiczne i wydatki publiczne potrzebne do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, istotne jest poszerzenie bazy podatkowej rządów poprzez opodatkowanie gospodarki nieformalnej. Według Międzynarodowej Organizacji Pracy ponad 61 % globalnej siły roboczej (2 mld ludzi) zarabia na utrzymanie w sektorze nieformalnym, przy czym 93 % zatrudnienia nieformalnego na świecie koncentruje się w krajach wschodzących i rozwijających się. Dlatego też istotne jest opracowanie polityki podatkowej i ram instytucjonalnych, które pozwolą na włączenie sektora nieformalnego do gospodarki formalnej.

⁽¹¹⁾ 7.2 – Znaczne zwiększenie do 2030 r. udziału energii ze źródeł odnawialnych w globalnym koszyku energetycznym.

⁽¹²⁾ 7.1 – Zapewnienie do 2030 r. powszechnego dostępu do przystępnych cenowo, niezawodnych i nowoczesnych usług energetycznych.

⁽¹³⁾ 7.b – Do 2030 r. rozwijanie infrastruktury i modernizacja technologii zapewniających wszystkim nowoczesne i zrównoważone usługi energetyczne w krajach rozwijających się, szczególnie w najslabiej rozwiniętych krajach, małych rozwijających się państwach wyspiarskich i rozwijających się państwach śródlądowych, zgodnie z ich programami wsparcia.

⁽¹⁴⁾ 8.4 – Stopniowa poprawa do 2030 r. racjonalnego wykorzystywania zasobów na całym świecie w konsumpcji i produkcji oraz próba zerwania powiązania między wzrostem gospodarczym a degradacją środowiska, zgodnie z dziesięcioletnimi ramami programów dotyczących zrównoważonej konsumpcji i produkcji, w czym wiodącą rolę powinny odegrać kraje rozwinięte.

⁽¹⁵⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2051&menu=35>

⁽¹⁶⁾ Opinia EKES-u w toku „Zrównoważona gospodarka, jakiej potrzebujemy” (jeszcze nieopublikowana), pkt 1.10: EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia zielonej reformy podatkowej, aby można było dostosować opodatkowanie, dotacje i politykę dystrybucyjną do celu, jakim jest zapewnienie sprawiedliwego przejścia do gospodarki dobrobytu, zwłaszcza poprzez egzekwowanie istniejącego prawodawstwa.

⁽¹⁷⁾ Opinia EKES-u „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy. Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju” (Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 91).

4.2. Znacząca rola gospodarki nieformalnej, zwłaszcza w krajach rozwijających się, oznacza, że codzienna działalność gospodarcza obywateli i przedsiębiorstw pozostaje poza zakresem bazy podatkowej. W wielu przypadkach wybór działania poza gospodarką formalną nie ma czynnego charakteru, lecz jest raczej jedyną praktyczną alternatywą dla przedsiębiorstw i pracowników, którzy albo nie mają dostępu do sektora formalnego, albo zostali z niego wykluczeni. Włączenie gospodarki nieformalnej należy wspierać za pośrednictwem skutecznych instytucji (cel nr 16.A i 16.6)⁽¹⁸⁾, które pozwalają pracownikom, przedsiębiorstwom i konsumentom wносить wkład w bazę podatkową państwa, a jednocześnie umożliwiają im korzystanie z systemu ochrony i usług społecznych. Priorytetem i warunkiem wstępnym zrównoważonego rozwoju powinna być zwłaszcza sprawiedliwość, przejrzystość, wydajność i skuteczność systemów podatkowych.

4.3. Wiele przedsiębiorstw chętnie sformalizowałoby działalność, gdyż MŚP działające poza gospodarką formalną są obciążone ukrytymi kosztami, a przedsiębiorstwa formalizujące swą działalność odnoszą liczne korzyści. Do korzyści z formalizacji działalności należą łatwiejszy dostęp do kredytów i innych instrumentów finansowych (cel nr 8.10)⁽¹⁹⁾, programów szkolenia i wsparcia, umów w zamówieniach publicznych, praw własności, a także możliwości współpracy z większymi przedsiębiorstwami. Koszty formalizacji obejmują koszty rejestracji i zezwoleń, przestrzegania przepisów prawa podatkowego, prawa pracy oraz innych przepisów rządowych. Gdyby uproszczono procedury rejestracji, wydawania zezwoleń i przestrzegania przepisów prawa podatkowego, przedsiębiorstwa otrzymałyby zachętę do formalizacji.

4.4. W wielu sytuacjach, kiedy gospodarka nieformalna jest bardzo rozpowszechniona, istotny wkład w ten proces mogą wnieść przedsiębiorstwa ogółem, a niekiedy konkretnie przedsiębiorstwa spółdzielcze, gdyż wielu osobom bez zasobów finansowych umożliwiają one rozpoczęcie własnego biznesu czy działalności gospodarczej, nawet przy minimalnym zastrzyku kapitałowym.

4.5. Zachęcanie do formalizacji mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP umożliwiłoby prowadzenie polityki wspierającej tworzenie miejsc pracy i rozwój przedsiębiorstw (cel nr 8.5)⁽²⁰⁾. Należy przestrzegać przepisy rynku pracy w celu zapewnienia godziwych warunków pracy (cel nr 8.5). Większy nadzór i regularna kontrola nad działalnością gospodarczą umożliwiłyby rządowi przyjęcie polityki, zwłaszcza polityki fiskalnej, polityki płacowej i polityki ochrony socjalnej, które stopniowo prowadzą do większej równości (cel nr 10.4).

4.6. Podczas gdy korzyści ze sprawnie funkcjonującego systemu poboru podatków są oczywiste, wyzwaniem jest wciąż sposób wprowadzenia niezbędnych zmian w celu zwiększenia zdolności państw w tym zakresie. Doświadczenia z przeszłości pokazują, że wiele działań ukierunkowanych na ten cel często prowadziło do zakłóceń, niskich stóp zwrotu, wysokich kosztów poboru oraz wyzwań związanych z egzekwowaniem przepisów, a nawet do ucieczki kapitału. Zważywszy, że wiele krajów rozwijających się dysponuje ograniczonymi środkami, należy położyć nacisk na działania na rzecz poprawy wydajności i skuteczności administracyjnej systemów podatkowych. Sektor prywatny może zaoferować pomoc w budowaniu zdolności, dzieląc się doświadczeniami z wysoce rozwiniętych krajów i gospodarek⁽²¹⁾.

4.7. Gdy rządy starają się zlikwidować wszelkie luki w dochodach, czy to z podatków bezpośrednich czy pośrednich, należy brać pod uwagę koszty administracyjne i koszty przestrzegania przepisów. Szczególną uwagę należy zwrócić na sytuację osób o niskich dochodach i na dystrybucję obciążenia podatkowego na różnych poziomach dochodu. Rosnące nierówności mogą wpłynąć niekorzystnie na morale podatników. Komitet uważa, że właściwie opracowany progresywny system podatkowy mógłby zapewnić sprawiedliwy podział obciążeń podatkowych i znacznie przyczynić się do zmniejszenia nierówności oraz ubóstwa.

4.8. Wysoki odsetek nieformalnej działalności gospodarczej prowadzi do wąskiej bazy podatkowej, która jeszcze bardziej ogranicza możliwości poboru podatków i nasila zakłócenia. Istotne jest podkreślenie potrzeby wykorzystania zasobów w celu poprawy poboru dochodów krajowych (cel nr 17.1)⁽²²⁾ oraz walki z uchylaniem się od opodatkowania i praniem pieniędzy. Kraje muszą poprawić współpracę w walce z nielegalnymi przepływami finansowymi i UE powinna rozważyć sporządzenie skoordynowanego wykazu możliwych środków zaradczych.

⁽¹⁸⁾ 16 A – Wzmocnienie właściwych instytucji krajowych, w tym poprzez współpracę międzynarodową, w celu budowania zdolności na wszystkich szczeblach, w szczególności w krajach rozwijających się, by zapobiegać przemocy oraz zwalczać terroryzm i przestępczość.

16.6 – Stworzenie skutecznych, odpowiedzialnych i przejrzystych instytucji na wszystkich szczeblach.

⁽¹⁹⁾ 8.10 – Wzmocnienie zdolności krajowych instytucji finansowych, promować i poszerzać dostęp do bankowości, ubezpieczeń i usług finansowych dla wszystkich.

⁽²⁰⁾ 8.5 – Osiągnięcie do 2030 r. pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz zapewnienie godnej pracy wszystkim mężczyznom i kobietom, w tym młodzieży i osobom z niepełnosprawnościami, a także równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości.

⁽²¹⁾ Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC) zainicjował taki program.

⁽²²⁾ 17.1 – Wzmocnienie mobilizacji dochodów krajowych, między innymi poprzez wsparcie międzynarodowe dla krajów rozwijających się, by poprawić krajową zdolność poboru podatków i innych dochodów.

4.9. EKES pragnie podkreślić, że skuteczna mobilizacja dochodów krajowych wymaga, by (1) interpretacje indywidualne prawa podatkowego były przeprowadzane w sposób otwarty i przejrzysty; (2) wprowadzono systemy zapewniające rozliczalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego i parlamentarzystów; (3) polityka podatkowa rządów oraz wydatkowanie były przejrzyste i (4) by podatki pośrednie były widoczne⁽²³⁾.

5. Opatkowanie i równouprawnienie płci

5.1. Cel zrównoważonego rozwoju nr 5 dotyczy wyeliminowania wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz do promowania polityki równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt. Wstępnym warunkiem upodmiotowienia kobiet jest zapewnienie równych praw do zasobów gospodarczych, a także dostępu do własności i kontroli nad gruntami i innymi formami własności, usługami finansowymi, dziedziczeniem i zasobami naturalnymi (cel nr 5.A)⁽²⁴⁾. Dążąc do usamodzielnienia się kobiet pod względem ekonomicznym, promuje się pełny i skuteczny udział kobiet, a także zwiększa się równe szanse na przywództwo na wszystkich szczeblach decyzyjnych w życiu politycznym, gospodarczym i publicznym (cel nr 5.5)⁽²⁵⁾. Realizacja tych celów i zagwarantowanie praw gospodarczych kobiet również przyczyniają się do osiągnięcia innych celów zrównoważonego rozwoju, takich jak cel nr 8 (godna praca i wzrost gospodarczy) oraz cel nr 16 (pokój, sprawiedliwość i silne instytucje).

5.2. Sektor prywatny odgrywa ważną rolę w promowaniu równouprawnienia płci. Polityka płacowa oraz szkolenia i kształcenie w miejscu pracy są istotne dla promowania równości szans obu płci z punktu widzenia awansów i rozwoju zawodowego. Możliwości związane z udziałem kobiet w światowej gospodarce są ogromne i powinny być siłą napędową wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, innowacji i wydajności.

5.3. Istnieje istotna zależność między kurczeniem się sektora nieformalnego a równouprawnieniem płci. Jeżeli przedsiębiorstwa nie płacą podatków, oznacza to, że administracja publiczna (na szczeblu państwowym, regionalnym i lokalnym) dysponuje mniejszym budżetem na usługi publiczne, zrównoważoną infrastrukturę i ochronę socjalną, czyli na aspekty ważne dla równości kobiet i mężczyzn. Bez odpowiednich wydatków socjalnych i odpowiedniej infrastruktury zmiany uderzą w osoby ubogie, a w szczególności w kobiety.

6. Opatkowanie w gospodarce cyfrowej

6.1. Szybka cyfryzacja gospodarki jest ważnym motorem globalnego wzrostu gospodarczego. Umożliwia również organom podatkowym skuteczniejsze gromadzenie informacji i lepsze usługi dla podatników. Cyfryzacja gospodarek zwróciła jednak uwagę na to, gdzie osiągane i tworzone są dochody i zyski oraz w jaki sposób są rozprowadzane pośród poszczególnych krajów. Usługi cyfrowe mogą być świadczone na odległość, bez fizycznej obecności w jurysdykcji rynku, na którym odbywa się konsumpcja.

6.2. Polityka opodatkowania gospodarki cyfrowej powinna zmierzać do promowania, a nie utrudniania, wzrostu gospodarczego oraz handlu i inwestycji transgranicznych. W związku z coraz większym znaczeniem ucyfrowionych przedsiębiorstw potrzebne jest opracowanie nowej metodologii ustalania więzi podatkowej i podziału dochodów, by określić prawa do nałożenia podatku między krajami wprowadzania do obrotu i krajem, w którym siedzibę mają ucyfrowione przedsiębiorstwa wielonarodowe⁽²⁶⁾.

6.3. Wymaga to akceptowanego na szczeblu międzynarodowym rozwiązania kwestii opodatkowania tych nowych modeli biznesowych z uwzględnieniem potrzeb zarówno krajów rozwiniętych, jak i rozwijających się⁽²⁷⁾. By w gospodarce cyfrowej wdrożyć jakikolwiek model opodatkowania, należy stworzyć ramy pogłębionej współpracy między administracją krajowych organów podatkowych, a także mechanizm rozwiązywania sporów wielu stron.

⁽²³⁾ Omówienie niektórych z tych zagadnień można znaleźć w artykule: „Promoting Tax Bargains in Uganda and Beyond: The Importance of Civil Society and Parliamentarians”.

⁽²⁴⁾ 5.A – Przeprowadzenie reform w celu zapewnienia kobietom równych praw do zasobów gospodarczych, a także dostępu do własności i kontroli nad gruntami i innymi formami własności, usługami finansowymi, dziedziczeniem i zasobami naturalnymi zgodnie z przepisami krajowymi.

⁽²⁵⁾ 5.5 – Zapewnienie pełnego i skutecznego udziału kobiet, a także równych szans na przywództwo na wszystkich szczeblach decyzyjnych w życiu politycznym, gospodarczym i publicznym.

⁽²⁶⁾ Zob. opinia EKES-u „Opatkowanie w gospodarce cyfrowej” (Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 17).

⁽²⁷⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie opodatkowania zysków przedsiębiorstw wielonarodowych w gospodarce cyfrowej (Dz.U. C 367 z 10.10.2018, s. 73) i opinia „Opatkowanie w gospodarce cyfrowej” (Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 17).

6.4. W sprawozdaniu okresowym OECD *Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018* (z marca 2018 r.)⁽²⁸⁾ określono uzgodniony w otwartych ramach⁽²⁹⁾ kierunek prac na rzecz cyfryzacji oraz międzynarodowych przepisów podatkowych do 2020 r. Opisano również, w jaki sposób cyfryzacja wpływa na inne obszary systemu podatkowego, dostarczając organom podatkowym nowych narzędzi, które przyczyniają się do udoskonalania usług skierowanych do podatników, zwiększają skuteczność poboru podatków i wykrywają przypadki uchylania się od opodatkowania. Sprawozdanie końcowe z OECD/Inclusive Framework (otwarte ramy) ma zostać przedstawione w 2020 r.

6.5. EKES jest zdania, że istotne jest, by wszelkie nowe przepisy dotyczące przydziału praw do nakładania podatków między państwami były sprawiedliwe zarówno dla małych, jak i dużych krajów konsumenckich, a także dla krajów rozwiniętych i rozwijających się. Wkład w formie innowacji, przedsiębiorczości itd. musi być odpowiednio uznawany. Choć dochody z podatku od osób prawnych są niewielkie w stosunku do całkowitych dochodów podatkowych, są one istotne dla mobilizacji dochodów i finansowania potrzebnej infrastruktury, badań i rozwoju, kształcenia i opieki zdrowotnej itd.

7. Rola inwestycji prywatnych w realizacji celów zrównoważonego rozwoju

7.1. EKES zauważa, że pod względem zaawansowania w realizacji wielu celów zrównoważonego rozwoju państwa członkowskie UE należą do czołówki. Podkreśla, że by osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju, UE i państwa członkowskie muszą podjąć kroki w celu zapewnienia wytrzymujących próbę czasu systemów fiskalnych i podatkowych.

7.2. Udział zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich poziomach ma zasadnicze znaczenie dla realizacji celów zrównoważonego rozwoju, gdyż społeczeństwo obywatelskie reprezentuje kluczowe zainteresowane strony we wdrażaniu Agendy 2030 i spora część potrzebnych inwestycji będzie pochodziła z sektora prywatnego.

7.3. Przedsiębiorstwa na całym świecie są motorem wydajności, wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, tworzenia miejsc pracy, inwestycji i innowacji. Wiedza fachowa sektora prywatnego jest kluczem do sprostania wielu wyzwaniom związanym ze zrównoważonym rozwojem.

7.4. Inwestycje, w tym bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ), odgrywają ważną rolę w eliminacji ubóstwa, przeciwdziałaniu zmianie klimatu i zapewnieniu trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu⁽³⁰⁾. Na przykład realizacja celu nr 8⁽³¹⁾ wymagać będzie większych inwestycji ze strony sektora prywatnego. W Programie działań z Addis Abeby (z 2015 r.) uznano ten fakt, stwierdzając, że „prywatna działalność gospodarcza, inwestycje i innowacje są główną siłą napędową wydajności, sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy”.

7.5. EKES podkreśla, że przewidywalne przepisy podatkowe mają zasadnicze znaczenie dla handlu transgranicznego, inwestycji przedsiębiorstw, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. Umowy dotyczące podatku dochodowego mogłyby pomóc w rozwoju handlu, dając większą pewność przedsiębiorstwom, ograniczając podwójne opodatkowanie i zapewniając mechanizm zwalczania agresywnego planowania podatkowego i oszustw podatkowych. Rządy muszą osiągnąć porozumienie w sprawie akceptowalnych form konkurencji podatkowej, a przedsiębiorstwa muszą przestrzegać przepisów i zasad uzgodnionych przez kraje i między nimi.

7.6. Niedawno OECD i MFW wydały wspólne sprawozdanie w sprawie pewności opodatkowania w reakcji na duże zaniepokojenie przywódców G-20 niepewnością w kwestiach podatkowych i jej wpływem na handel transgraniczny i inwestycje transgraniczne, zwłaszcza w odniesieniu do opodatkowania międzynarodowego.

7.7. W sprawozdaniu Banku Światowego „Paying Taxes 2018”⁽³²⁾ odnotowano, że dla wielu przedsiębiorstw w krajach rozwijających się obciążenia podatkowe są już dość wysokie. Na przykład w Afryce Subsaharyjskiej efektywne stawki podatkowe dla średnich przedsiębiorstw są o siedem punktów procentowych wyższe od średniej światowej. Polityka podatkowa wspierająca inwestycje i innowacje, szczególnie w gospodarkach rozwijających się, przyczyniłaby się znacznie do przyciągnięcia bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), które stwarzają możliwości godnej pracy, innowacji i większej wydajności, co prowadzi do rzeczywistego zwiększenia produktu krajowego brutto krajów.

⁽²⁸⁾ <http://www.oecd.org/tax/tax-challenges-arising-from-digitalisation-interim-report-9789264293083-en.htm>

⁽²⁹⁾ Otwarte ramy OECD.

⁽³⁰⁾ Zob. karta biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju ICC (2015 r.).

⁽³¹⁾ Cel nr 8 – Propagowanie trwałego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich.

⁽³²⁾ <https://www.doingbusiness.org/en/reports/thematic-reports/paying-taxes>

7.8. Przedsiębiorstwa muszą zachować przejrzystość wobec organów podatkowych. Według OECD głównym celem sprawozdawczości w podziale na kraje jest opracowanie narzędzia oceny wysokiego ryzyka, które samo w sobie nie jest podstawą opodatkowania, lecz dzięki któremu organy podatkowe mają lepszy ogłód globalnej działalności przedsiębiorstw wielonarodowych i uiszczonych podatków. Ponadto potrzebna jest również większa przejrzystość ze strony rządów co do tego, ile podatku się pobiera i jak się go wydaje.

7.9. Czasem pojawia się błędne przekonanie, że finansowanie rozwoju można zapewnić w całości lub głównie, „ograniczając kontrowersyjne praktyki podatkowe przedsiębiorstw wielonarodowych”. Bezstronne szacunki OECD wskazują, że przed wprowadzeniem środków zaradczych erozja bazy podatkowej i przenoszenie zysków (BEPS) przez przedsiębiorstwa wielonarodowe pochłaniała 100–240 mld USD ⁽³³⁾. Szacuje się, że w UE BEPS wynosiło 0,3 % PKB ⁽³⁴⁾. Choć jest to znaczna kwota, nie wystarczy ona do finansowania realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Ponadto dochody te prawdopodobnie nie trafiłyby do krajów, które najbardziej potrzebują funduszy na rozwój. Najważniejszym źródłem dochodów przeznaczonych na realizację celów zrównoważonego rozwoju jest zrównoważony wzrost gospodarczy. Zatem by osiągnąć te cele, potrzebna jest polityka podatkowa zachęcająca do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, społecznego i ekologicznego.

7.10. EKES przyjmuje z zadowoleniem platformę współpracy w dziedzinie podatków, która jest wspólną inicjatywą Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i Grupy Banku Światowego, gdyż ułatwia ona interakcje między wyznaczaniem norm, budowaniem zdolności i pomocą techniczną w dziedzinie podatku międzynarodowego. Uważa, że UE powinna być również członkiem tej platformy.

7.11. EKES uważa, że prowadzone przez Komitet Ekspertów ONZ ds. Współpracy Międzynarodowej w Sprawach Podatkowych prace nad opodatkowaniem i inwestycjami prywatnymi w kontekście celów zrównoważonego rozwoju mają ogromne znaczenie dla postępów w ramach globalnego dialogu i bardzo przyczyniają się do wzajemnego uczenia się i wymiany najlepszych praktyk. EKES podkreśla, że europejskie społeczeństwo obywatelskie musi odgrywać aktywną rolę w tej istotnej debacie międzynarodowej.

Bruksela, dnia 11 grudnia 2019 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽³³⁾ Sprawozdanie w sprawie BEPS z 2015 r., OECD.

⁽³⁴⁾ Zob. opinia EKES-u „Opodatkowanie – głosowanie większością kwalifikowaną” (Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 90).